

mára nélkülözhetetlen. Az említett, aktív tanácsadói szerep véleményem szerint leginkább a művészet, kultúra, oktatás, nemzetpolitika és a kulturális országimázs területeire terjed ki: mindezen területeken nagy hasznot szeretnénk hajtani, jelentős segítséget szeretnénk adni. Természetesen átláthatóan, tisztán, a közpénzek okos és hatékony felhasználásával.

! Mivel Ön nem volt eddig elnökségi tag, egyértelműnek látszik, hogy a programja alapján sikerült ilyen nagy támogatottságra szert tennie. A többi elnökjelölt hogy viszonyult ehhez az eredményhez?

– Nagyon örültem volna, ha a most következő periódusban Marton Éva is vállal elnökségi tagságot, ugyanakkor tiszteletben tartom döntését. Jankovics Marcellt már megválasztotta a közgyűlés alelnöknek, és én nagyon számítok az ő sokoldalúságára, a különböző területeken szerzett tapasztalataira. Megtisztelő számomra, hogy együtt dolgozhatunk – már most sokat tanultam tőle, és a többi akadémikustól. Nagyon örülök annak, hogy ennyien rám szavaztak: az elkövetkezendőkben igyekszem ezt a bizalmat meghálálni.

Mechler Anna

A köztestület október 31-re összehívott közgyűlésén a Magyar Művészeti Akadémia tagsága alelnökké választotta Marosi Miklós építész, továbbá elnökségi taggá választotta Farkas Ádám szobrászművészt, Kiss B. Attila operanékest, Szemadám György festőművészt és Tamás Menyhért író. Az október 10-én tartott tisztújításon megválasztott Vashegyi György elnökkel, Fekete György iparművész-belső-építész tiszteletbeli elnökkel, valamint Jankovics Marcell rajzfilmrendezővel, a nemzet művészeivel immáron teljessé vált elnökség megbízatása 2020. november 4-ig szól. (a szerk.)

Új tulajdonos a Pannon Filharmonikusoknál

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése úgy döntött, hogy az Önkormányzatnak a Pannon Filharmonikusok-Pécs Nonprofit Kft.-ben lévő, tulajdonában álló üzletrészeit apportálja a Zsolnay Örökségkezelő Nonprofit Kft.-be. A döntés számtalan kérdést vetett fel; mindezekről a zenekar igazgatója, Horváth Zsolt nyilatkozott lapunknak.

Horváth Zsolt szeptemberi közleményében az állt, hogy a Pannon Filharmonikusok Pécs város kultúrájának meghatározó képviselője, mely az elmúlt másfél évtizedben egyedülálló fejlődésének köszönhetően mára a magyar zenei élet megkerülhetetlen szereplője lett. A zenekar az eredményeit a kompromisszumokat nem ismerő szakmai munkájának, minőségi igényének, az azt támogató mindenkori városvezetésnek és a közönségének köszönheti. A tervezett tulajdonosi döntés kizárólag olyan jogi garanciák keretében elfogadható a zenekar vezetése, a művészeti és menedzsment közössége, a város vezetése és a kulturális kormányzat számára, amelyek biztosítják a Pannon Filharmonikusok további zavartalan működését. A jogi keretek kidolgozását – a már előzetesen, a város vezetőjével, Dr. Páva Zsolt polgármesterrel és Dr. Öri László alpolgármesterrel, valamint a kulturális államtitkárral, Dr. Hoppál Péterrel történt megegyezések szerint – a város és a zenekar vezetése

közösen végzi. A cél, hogy a zenekar mindenkori működését alapvetően eldöntő feltételek meghatározása és megváltoztatása – üzleti terv, SZMSZ, munkavállalói létszám, vezető személye, szakmai és pénzügyi program, stb. – Pécs város vezetésének döntési jogkörében maradjon.

! Mi vezetett el oda, hogy erre a tulajdonosváltásra egyáltalán sor került? Miért került ilyen helyzetbe a zenekar?

– Nyitó tételként leszögezem, hogy a zenekarral eddig a pillanatig semmi baj nem történt, sem működésében, sem a struktúrában nincs nehézsége, problémája. Ami tény: a Pannon Filharmonikusoknak megváltozott a tulajdonosa. Az új tulajdonos a Pécs város 100%-os tulajdonában lévő Nonprofit Kft., a Zsolnay Örökségkezelő (továbbiakban: ZSÖK), amelynek leányvállalata lett a PFZ. Civil logikával nézve: eddig Pécs városa volt a tulajdonos, mostantól is Pécs városa tulajdonolja a zenekart, csak

egy NKft.-n keresztül, tehát a zenekar ebben a láncolatban eggyel alacsonyabb strukturális szintre került. Alapvető fontosságú dolog ez, lényeges jól érteni, ami nem is olyan magától értetődő: egyrészt kevés példa van rá országosan a művészeti területen, másrészt egy társulat művészei minimálisan foglalkoznak a munkahelyük jogi, gazdasági sajátosságaival, pedig alapjában véve azok jelölik ki a művészeti munka kereteit. Lényegesnek tartom tehát, hogy a PFZ 131 munkavállalója értse a változásokat, így folyamatosan egyeztetek arról a választott testülettel, ha igény van rá, úgy valamennyi művésszel, munkatárssal. Ennek során olyan egyszerű témákat érdemes tisztázni, hogy szó sincs arról, hogy a tulajdonos azt csinál, amit akar, vagy hogy a tulajdonos vezetői a PFZ vezetői is lennének, akik utasításokat, feladatokat fogalmazhatnak meg a PFZ művészei felé. Hogy mi vezetett idáig, arról én csak fő vonalakban tudok nyilatkozni. Azt lehet felidézni Pécs közel-

múltjából, hogy amikor felmerült annak lehetősége, hogy a város megpályázza az Európa Kulturális Fővárosa címet, ezzel egyidejűleg komoly gondolkodás kezdődött el arról, hogy az új szituációban milyen kulturális rendszer működjön, és milyen formában. Hogyan lehet ez hatékony, működőképes. Akkoriban sok tanulmány készült erről, nekem is sok feladatom volt a hangversenyterem, a zenekar kapcsán. Ugyanakkor a projekt és a városvezetés koncepcionáló szakemberként is számított rám, így jó néhány háttér tanulmányt készítettem arról, hogy Pécs kulturális intézményrendszerét hogyan lesz érdemes működtetni. 2010-ben, mikor elkészült az infrastruktúra, akkor az intézményrendszer nagyon megváltozott, összeolvadtak, megszűntek, új feladatot kaptak a régen működő intézmények. Végbement egy folyamat, és letisztázódott az a működési keret, amiről azt gondoltuk, évtizedekig működőképes lesz. Mivel magam is felváltottam ilyen struktúrákat, a most megvalósult változat nem ért meglepetésként, mert egy nagyon hasonló tervet készítettem, igaz, más hangsúlyokkal. Sok mérlegelés után helyesnek tartottam, hogy a PFZ a Kodály Központ rezidens zenekara lett, ugyanakkor az épületnek nem üzemeltetője és működtetője. 15 éves ügyvezetői tapasztalattal nem merném azt mondani, hogy a mostani helyzetben nem lehet ugyanolyan hatékonyan és ugyanolyan szakmai szinten működtetni a Pannon Filharmonikusokat, mint eddig. Másképpen kell csinálni. Visszatérve a kérdésre: Pécs város gazdasági szerkezetének vannak nehézségei. Pécs a tudás és művészet városa, egyetemén közel 30 000 diák tanul, hatalmas kulturális intézményrendszere van; Budapest mellett az ország egyik legjelentősebb, leginnovatívabb kulturális centruma. Ez nem kizárólag a zeneművészetre igaz; a városban közel száz Munkácsy-díjas képzőművész is él, rendkívül erős az irodalmi jelenlét, ott van a színház, a balett... Ugyanakkor sok tanulmány foglalkozik azzal, hogy a város gazdasági szerkezete a rendszerváltáskor a bányák bezárásával megroppant. Eredendően, a háború előtt

Pécs egy polgári habitusú város volt, ami nagyon jelentős gazdasági bázist kapott a bányászatból. Ekkor a településre egy újabb városnyi ember érkezett, így kialakult a szocialista időkre jellemző kulturális kettősség, amit akár az épített környezetben is könnyen megfigyelhetünk. A várost tehát tulajdonképpen a bányászat tartotta el, és amikor a rendszerváltással bezártak a bányák, több tízezer ember munkanélküli lett. Az azóta eltelt 27 év sem oldotta meg ezt a problémát, a város iparüzési adója egy nagyságrenddel kisebb középvároséval azonos, így pénzügyileg régóta egyensúlytalan állapotban van.

■ *Akkor miért pontosan itt került sor ezekre az óriási kulturális beruházásokra, amik további költségeket generálnak?*

– Mi pécsiek rengetegszer válaszoltuk meg ezt a kérdést az elmúlt évtizedben, röviden most is csak azt mondhatom: alaposan megfontolt, reális koncepció alapuló, racionális döntés volt. Befektetés a jövőbe. A kulturális alapú városfejlesztés Nyugat-Európában már jól bevált gyakorlat. Ma is úgy látom, hogy az egész magyar társadalomnak és Magyarországnak kulturális életének szempontjából helyes volt kulturális fővárossá válni, hiszen ez egyben hazánk történetének legjelentősebb decentralizációs vonulata is. Tény, számos dolog másként alakult: 2005-ben senki sem számolt a 2008-ban kirobbant gazdasági világválsággal, annak a tőke mozgására gyakorolt hatásával, így féloldalasra sikerült a megvalósítás: az állami fejlesztések megtörténtek, a velük szimbiózisban előkészített magántőke alapú befektetések viszont megtorpantak, elmaradtak. Innen datálódik az, hogy a város mindenkori vezetése azzal szembesül: nagyon magas a kibocsátott érték mind a tudomány, mind a művészet területén, miközben csekély mögötte az érdemi finanszírozás. Ugyanakkor a jól működő intézményeket nem lehet megnyirbálni, ezen a szinten megengedhetetlen az értékek rombolása. 15 év alatt már négy polgármesterrel dolgoztam együtt; a PFZ jelentőségének megítélésben azonosan láttak. A Pannon Filharmonikusok egy

átlagos, jó zenekarból a 2010-es évek elején az ország egyik legjobb együttese lett, amelyet nem lehet nem említeni, ha az ország zenei életéről van szó. A 2003-ban megfogalmazott koncepció helyes volt, a rá épített stratégiát sikerrel vittük végig, ennek számos eleméről számolhattam be e lap hasábjain. Mindenki elvégezte a saját munkáját, ha szabad így fogalmaznom. A várostól kapott támogatás három elembe és egy felvállalt habitusba összegezhető: elfogadta a koncepciókat, perspektívát, bizalmat és önállóságot adott és tulajdonossá formálta önmagát a szó valós filozófiai, tartalmi értelmében. Az elmúlt 15 év azért sok vitát hozott, de ez a hármas eddig sosem sérült meg. Most, amikor az új helyzet előállt, először éltük át, hogy nem egyeztettek velünk a problémák megoldásáról, hanem bejelentették, mi fog történni velünk. Talán emiatt éljük ezt meg most sokkal nehezebben, mint az elmúlt idők – esetleg hasonlóan súlyos – nehézségeit. Ha ezen sikerül átlépniünk, és nem változik meg sem a szakmai programunk, sem a stratégiánk, a mindennapi munkánk sem sérül, akkor meg tudjuk tartani a zenekar művészeti munkájának magas szintjét. Hogy ez így is legyen, kemény munkával töltöttük az elmúlt két hónapot. A szeptemberi közgyűlés után, ahol döntöttek a tulajdonosváltásról, már befogadott a közgyűlés egy olyan módosítást, hogy egy olyan védőhálót kell kialakítani, ami garanciául szolgál arra, hogy – bár más a tulajdonos, mégis – abban a jövőképből, amire 2003-ban kezdet fogtunk, nem következhessen be minőségi változás. Ezeket a garanciális elemeket mindenkinek látnia kell ahhoz, hogy a nyugodt működés biztosítva legyen. Hogy a gyakorlatban ez tapasztalható-e vagy sem, arról még korai beszélni, hiszen nagyon az elején vagyunk. Én azt látom, hogy a feltétlenül szükséges garanciák megszülettek, mint például: a személyi kérdésekben az Önkormányzatnál maradtak a tulajdonosi jogok. Az ügyvezetőt az Önkormányzat nevezi ki vagy menti fel. Ez nem személyi kérdés, pláne nem rólam szól, a fontosságát a vezetőválasztáshoz kapcsolódó pályázati struktúra

adja. Én a negyedik ciklusomat töltöm 2021 nyaráig szóló szerződéssel, azzal együtt elfogadott szakmai programommal, ami jelen esetben is egy 80 oldalban megfogalmazott, nagyon komplex, 5 évre szóló koncepció. Szintén megmaradt az Önkormányzatnál a stratégiai kérdésekben való döntéshozatal joga. Hogy mit tekintünk stratégiai ügynek, az persze vitatható, de a szándékom teljesül, hogy a zenekar jövőjét meghatározó legfontosabb kérdésekben továbbra is Pécs Város Önkormányzata dönt.

■ *Az imént mégis azt mondta, hogy nem örül a változásnak. Mi ennek az oka?*

– Mint már említettem, a PFZ egy olyan zenekar, ami országos szinten is kulcsfontosságú. Másfél évtizede rögzített feladata, hogy működésében haladjon meg a lokális érdekeket, és nemzeti, nemzetközi szinten képviselje a magyar zenekultúrát, építsen erős brandet. Ennek megfelelően alakítottuk ki rezidens szerepkörünket Pécssett, ágyazódtunk be 14 éve a főváros zenei életébe és lépünk föl külföldi zenei centrumokban. Gazdasági axióma, hogy az erőforrások mindig korlátozottak, a felhasználásuk érték- és érdekválasztás. Különösen igaz ez egy akkora város esetében, mint Pécs, amely nem engedheti meg magának, hogy sok különböző területen világra szóló produkciókat támogasson. Másfél évtizede arról hoztunk döntést, hogy a szimfonikus zenekar lesz a kiemelt projekt és a hosszú távú feladataink döntő részét sikerrel végeztük el közösen: a társulat, annak tulajdonosa és csak Pécssett az évi 40 000 hallgatója. Magabiztos vagyok annak összegzésében, hogy a sikerben kinek mi volt a szerepe, pontosan tudom, hogy alapvető az az exkluzív status quo, amelyet a város eddig biztosított. A magas szintű munka folytatásához ebben nem lehet változás, nem mondhatunk le a város választott képviselőinek, felelős vezetésének aktív szerepvállalásáról.

■ *Mennyiben változik ez meg, ha a Zsolnay Örökségkezelő veszi át a tulajdoni jogot?*

– Felelőtlenség lenne ab ovo kijelenteni, hogy az új struktúra nem működik,

hiszen a világban sok helyen vannak kulturális holdingok. Ez ugyan jogilag nem tekinthető annak, de mégis valami hasonló szerkezet. Ugyanakkor állítom, hogy ami egy ilyen holding működéséhez szükséges, az a tapasztalat Magyarországon még nincs meg. Az aggodás csak arra irányul, hogy a ZSÖK olyan sokféle feladatot lát el, hogy nem biztos, hogy tekintettel tud lenni a zenekar speciális igényeire. Ne felejtjük el, ez az anyacég ingatlankezelő, ami az összes pécsi infrastruktúrát működteti – füvet kell nyírnia, biztosítania, hogy a csapból folyjon a víz. Ugyanakkor projektmenedzsmenttel is foglalkozik, kulturális feladatokat is ellát. Egy kulturális holding esetében nagyon diverzifikált hátterre, menedzsment tudásra van szükség, amiben a holding képes megfelelő nyújtani az egyes területeknek, legyen az közművelődés, csúcsmínőségű előadó-művészet vagy üzleti alapú vagyonszaporítás. Teljesen más protokollt, döntéshozatali érzékenységet igényelnek a portfólió különböző ágazatai, a látszólag azonos területre allokkált egységnyi források, a hozzájuk rendelt szolgáltatók. Bántóan leegyszerűsítve: más papírra kell nyomtatni – akár más grafikussal terveztetni és más nyomdával gyártatni – egy lakossági fórum értesítőjét és az ország egyik legjobb zenekarának a koncertjeiről szóló műsorfüzetet. Mindez más gondolkodásmódot igényel.

■ *A zenészek számára mit jelent a tulajdonosváltás? Lesz-e ennek bármilyen jele a mindennapi életükben?*

– Szeretném hinni, hogy a PFZ tudatos építkezése miatt ebből nem érezhetnek semmit. A cég olyan indikátorokkal rakta körül magát, amik ezt szavatolhatják. Elmagyarázom egy példával: a hangversenyterem egy EU-s finanszírozású projekt volt, amiben Pécs városa vállalta, hogy 25 éven keresztül közszolgáltatást végez, és mi vagyunk a művészeti közösség, akit nevesítetten kötelezett a komolyzenei kötelezettség teljesítésére. Rögzített előadásszámmal dolgoztunk tehát az elmúlt hat évben és így lesz ez még 19 évadon át. Ugyanilyen projekt a Modern Városok prog-

ram, aminek része a Pannon Filharmonikusok működése. Ez a megállapodás a Kormány és Pécs városa között tíz évre kötött, négy szakminisztérium írta alá. Itt is teljesítménymutatókat írtak ki a zenekar számára, és nem csak a darabszámot illetően, hanem a minőségében is. A város ennek mentén tud pénzeket lehívni, ezért az államháztartási támogatási intenzitásunk szerencsére nincs veszélyben. 2025-ig látunk előre, ami nem kevés; a szerződések felrúgása senkinek sem érdeke.

■ *Akkor mégis, hol van ebben a veszély? Miért vannak fenntartásai?*

– Ha lenne tréfálkozni való kedvem, akkor csak halkan azt vetném fel, hogy bizonyított, sikeres konstrukción miért változtassunk? Az ügyvezetői válasz profánabb, ott a logika jogokról, erőforrásokról és a network-ról szól. A tulajdonos jogköre szükségszerűen erős, ő fogadja el az üzleti tervet, szakmai beszámolót, mérleget. Ezek ugyan csak számok, de hiába van megállapodás általában a működésről, ha gyakorlatban egyes pontok megváltoztathatóak. Egy művészeti évad matematikai leírása az üzleti terv; ezen a ponton a tulajdonos, ha élni akar a jogaival, akkor be tud avatkozni a munkába. Ismét egy példa: a PFZ évente mondjuk 100 000 euróért foglalkoztat külföldi vendégművészt. Egy ilyen módosítás lehet, ha a tulajdonos azt mondja: nem változtatom meg az összeget, költsön ennyit a zenekar, de magyar művészeket hívjon. Apró változtatás, de nagyon messzire mutatnak a következményei, pedig anyagi értelemben nincs különbség. Ettől nem veszik el a támogatás, tudunk koncertet adni, ugyanúgy fel tudjuk használni a pénzt – de a döntés mégis a brandépítés stratégiáját érinti. Néhány ilyen elhatározás megváltoztathatja az egész arculatot. A PFZ rengeteget változott az elmúlt 15 évben, ezeket az eredményeket nem szeretnénk elveszíteni. Ha megmarad a különleges státuszunk, a ZSÖK ezt tiszteletben tartva, mintegy „vagyonszerzőként” tulajdonol bennünket, akkor nagyon jól is működhetnek a dolgaink.

Mechler Anna